

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЛІЦЕЙ №3 ПОКРОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор КЗ «ЛІЦЕЙ №3»
_____ Любов ФЕСЕНКО
Наказ від 23.08.2023 № 29

**Інструкція
з безпеки життєдіяльності № 06 - БЖ з
охорони праці під час проведення
навчальних занять, лабораторних та
практичних робіт, демонстраційних
дослідів в кабінеті біології**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Дана інструкція призначена для учнів, які займаються в кабінеті біології. До занять в кабінеті допускаються школярі, які ознайомилися з інструкцією з охорони праці для учнів у кабінеті біології (вступний інструктаж).

1.2. Дотримання вимог цієї інструкції для учнів у кабінеті біології є обов'язковим для всіх учнів, які працюють в кабінеті біології.

1.3. Учні повинні спокійно, не кваплячись, дотримуючись дисципліни та порядку, заходити та виходити з кабінету біології.

1.4. Учні зобов'язані дотримуватися даної інструкції з охорони праці для учнів у кабінеті біології, дотримуватися правил пожежної безпеки, знати місця розташування первинних засобів гасіння пожежі, місце знаходження медичної аптечки з набором необхідних медичних препаратів та перев'язувальних засобів для надання першої допомоги при травмах.

1.5. Не дозволяється присутність сторонніх осіб в кабінеті при проведенні лабораторно-практичних робіт без відома вчителя біології.

1.6. Не можна учням у кабінеті біології вживати їжу та напої.

1.7. Не захащувати проходи портфелями, сумками, не пересувати навчальні столи та стільці.

1.8. Фактори травмування учнів:

- Ураження електрострумом;
- опіки кислотою або іншими органічними рідинами;
- хімічні опіки при контакті з хімічними реактивами;
- термічні опіки при неакуратній роботі зі спиртовками;
- порізи та уколи рук при неправильному поводженні з лабораторним посудом, ріжучими та колючими предметами.

1.9. Заборонено учням приносити на урок сторонні предмети, щоб не відволікати і не травмувати однокласників.

1.10. Не приносити до кабінету біології, без вказівки вчителя, будь-які речовини.

1.11. Про кожний нещасний випадок, щостався, потерпілий або очевидець події повинен в обов'язковому порядку оперативно передати інформацію вчителю біології, який, у свою чергу, донесе повідомлення адміністрації світнього закладу. При несправній роботі устаткування, пристосувань та інструмента, необхідно негайно припинити роботу і повідомити вчителя біології.

1.12. Учні, які дозволяють собі невиконання або порушення *інструкції з безпеки життєдіяльності у кабінеті біології*, мають бути притягнуті до відповідальності, а з усіма іншими учнями проводиться позаплановий інструктаж з охорони праці.

1.13 Інструкція з охорони праці під час роботи в кабінеті біології для учнів повинна бути вивішена на видному місці. Тут же вивішують інструкції під час екскурсії та інструкції з охорони праці під час роботи на навчально-дослідній ділянці. Особливо важливо стежити за виконанням правил техніки безпеки під час лабораторних занять, практичних робіт учнів, екскурсій, а також під час експериментів. Якщо учні мають користуватись реальними інструментами та інструментами, що колються (скальпелями, ножицями, препарувальними голками), то необхідно провести інструктаж учнів про роботу з ними. Учні повинні набути міцних навичок брати інструменти тільки за ручки (ножиці за кільця), не спрямовувати їх загострені частини на себе та сусідів. При повторному використанні одних і тих же інструментів необхідно запропонувати самим учням розповісти про техніку безпеки при користуванні ними.

1.14 Категорично забороняється мати в кабінеті біології електронагрівальні прилади з відкритою спіраллю. Для демонстраційних дослідів допустиме використання електронагрівальних приладів із закритою спіраллю розжарювання.

1.15 Якщо в кабінеті біології є газова мережа, її вмикає вчитель, який проводить заняття. Він повертає загальний газовий кран тільки під час лабораторної роботи або демонстраційного досліду, коли потрібно щось

нагріти. Перед вмиканням мережі перевіряють, чи закриті всі крани на демонстраційному та лабораторних столах. Відразу після закінчення лабораторної роботи або демонстраційного досліду вчитель знову перевіряє крани на демонстраційному та лабораторних столах, після чого вимикає газову мережу.

1.16 У кабінеті(лабораторії) біології забороняється користуватись інсектицидами для боротьби з комахами-шкідниками кімнатних рослин. Допускається обробка рослин мильним розчином або мильною піною, тютюновим настоєм, 5 %-ним розчином сечовини.

II. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1 Вимоги до учнів перед початком роботи в кабінеті біології:

- заходити до кабінету тільки після дозволу вчителя;
- не вмикати електроосвітлення та електроприлади;
- не відкривати самостійно кватирки, фрамуги, вікна;
- підготувати робоче місце та навчальне приладдя до занять;
- за вказівкою вчителя біології, надягти спеціальний одяг (бавовняний халат) і засоби індивідуального захисту;
- перед виконанням роботи, учень повинен ретельно вивчити за підручником чи посібником порядок її проведення, зрозуміти хід її виконання.

2.2 Перед початком кожної лабораторної та практичної роботи, учні прослуховують інструктаж з правил безпечного проведення лабораторних робіт, експериментів.

2.3 Заборонено учням приносити до кабінету біології та використовувати в експерименті не призначені для цього речовини.

2.4 Учні мають дотримуватися дисципліни в кабінеті біології.

2.5 Учні мають точно виконувати всі вказівки вчителя біології.

2.6 Перед проведенням лабораторних робіт, під час яких необхідно щось підігрівати на полум'ї газових пальників, учитель інструктує учнів, як ними користуватися: піднісши запалений сірник до отвору пальника, вмикають газ поворотом крана; регулюють подачу повітря в пальник, добиваючись синьо-фіолетового забарвлення полум'я (жовтий його колір свідчить про неповне згоряння світільного газу, причому в повітря виділяється отруйний чадний газ); у разі поширення полум'я всередину пальника погасити і дати йому охолонути, закрити подачу повітря і знову запалити пальник; гасити пальник тільки припиненням подачі в нього газу, закриванням крана. Інструктаж треба супроводжувати показом.

2.7 Перед початком лабораторних робіт, під час яких використовується відкрите полум'я спиртового або газового пальника, треба нагадувати учням про те, що необхідно берегти від спалахування волосся та одяг.

2.8 Перед виконанням лабораторних робіт, у процесі яких нагрівають рідини в пробірках, учитель зобов'язаний ознайомити учнів з правилами техніки безпеки: не спрямовувати отвір пробірки на себе або на тих, хто перебуває поряд, щоб уникнути важких опіків, які можуть бути спричинені рідиною, що виплескується під час закипання; закріплювати пробірки в затискачах штативів або в спеціальних ручних затискачах. Треба категорично заборонити притримувати пробірки паперовими смужками. Інструктаж потрібно супроводжувати показом правильних прийомів роботи.

III. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБОТИ

3.1 Під час роботи в кабінеті біології учні повинні:

- дотримуватися порядку та чистоти на робочому місці, не тримати на робочому місці сторонні предмети, прилади;
- виконувати практичні завдання тільки в спеціальному одязі;

- приступати до практичної роботи та кожного її етапу тільки після вказівки вчителя біології;
- не проводити самостійно дослідів, не передбачених завданнями роботи;
- використовувати прилади, обладнання та матеріали для досліджень у порядку, вказаному вчителем;
- дотримуватися акуратності при роботі зі скляним посудом, мікропрепаратами та іншими приладами;
- дотримуватися акуратності при роботі з будь-якими хімічними реактивами, що використовуються у біологічних дослідженнях (кислоти, луги);
- дотримуватися акуратності при роботі з будь-якими легкозаймистими речовинами, які застосовуються у біологічних дослідженнях (спирт тощо);
- дотримуватися обережності при роботі з електричними приладами, що працюють під напругою, яка є небезпечною для життя;
- користуватися спеціальним тримачем для пробірок (штативом);
- не залишати без нагляду нагрівальні прилади;
- не усувати самостійно несправності в обладнанні.

3.2 Про всі несправності в лабораторному обладнанні, травми, при поганому самопочутті, учень негайно повідомляє вчителя біології.

3.3 Під час роботи забороняється запалювати одну спиртівку від іншої.

Гасити спиртівку дозволяється тільки ковпачком. У неробочому стані спиртівки треба зберігати в металевих ящиках.

3.4 При проведенні демонстраційних дослідів дозволяється використовувати електронагрівальні прилади тільки із закритою спіраллю розжарювання.

3.5 Кип'ятити горючі рідини на відкритому вогні категорично забороняється. Такі досліди проводять тільки на водяній бані.

3.6 Під час виконання лабораторних робіт з використанням лабораторного обладнання (пробірок, хімічних склянок, предметних і накрив них скелець тощо) необхідно ознайомити учнів з технікою безпеки під час роботи з таким обладнанням: не натискувати дуже пальцями на стінки пробірок, хімічних склянок, легко брати предметні стекла за краї, щоб уникнути поранення пальців.

3.7 Під час проведення лабораторних робіт з фіксованим у формаліні матеріалом його перед заняттям виймають з розчину і ретельно промивають під сильним струменем води.

3.8 Під час лабораторних робіт учням забороняється доторкуватися руками до порошкоподібних хімікатів, їх потрібно набирати спеціальними ложечками (неметалевими). Перед тим як використовувати розчин кислот і лугів, необхідно проінструктувати учнів про техніку безпеки під час роботи з цими речовинами: наливати їх тільки в скляний посуд, не допускати, щоб вони потрапляли на шкіру та одяг, для розведення розчинів кислот вливати їх у воду. Додавати воду в розчини кислот забороняється.

3.9 Необхідно стежити за тим, щоб на лабораторних столах були тільки навчальні посібники, інструменти та прилади, що стосуються занять.

3.10 Користуючись спиртівкою, не задувайте полум'я, а гасіть його, покриваючи спеціальним ковпачком.

3.11 Під час роботи бережіть волосся та одяг від спалахування. Не допускайте заливання полум'я кип'ячою рідиною, а якщо це все-таки трапиться, закрийте газовий кран.

3.12 Коли користуєтесь скельцем, лезом для безпечного гоління, препарувальною голкою, ніколи не спрямовуйте різальні або колючі частини цих інструментів на себе, на своїх товаришів, щоб уникнути поранень.

3.13 Нагріваючи рідини в пробірці, користуйтеся тільки спеціальним тримачем для неї, а не паперовою смужкою, не спрямовуйте отвір пробірки на себе та своїх товаришів. Усе це допоможе уникнути опіків.

3.14 При використанні порошкоподібних хімічних речовин набирайте їх

тільки спеціальною ложечкою (неметалевою), не доторкаючись до порошоків. Пам'ятайте, що багато з цих речовин отруйні. Те саме стосується добрив, які використовуються для підживлення кімнатних рослин.

3.15 Виготовляючи препарати для розглядання їх під мікроскопом, дуже обережно беріть скельце великим та вказівним пальцем правої руки за краї, розмістіть його паралельно предметному склу, яке ви тримаєте у лівій руці, у безпосередній близькості до нього, а потім випустіть скельце з пальців, щоб воно вільно лягло на препарати.

IV. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1 Після закінчення роботи учень збирає весь відпрацьований матеріал, хімічні реактиви, поміщає їх у спеціальний посуд і здає вчителю біології або лаборантові кабінету біології, наводить порядок на своєму робочому місці.

4.2 Учень здає всі прилади, реактиви, лабораторний матеріал, що залишилися, на зберігання вчителю біології або лаборантові кабінету біології.

4.3 Забороняється зливати в каналізацію розчини та органічні рідини. Їх зливають у спеціальний скляний посуд місткістю не менше трьох літрів, який щільно закривається кришкою, для подальшого їх знищення.

4.4 Не дозволяється виносити з кабінету біології будь-які речовини без дозволу вчителя.

4.5 Обережно поведіться із скляним посудом. У випадку, якщо він все-таки розіб'ється, не збирайте осколки руками, а змітайте їх щіточкою в призначений для цього совок.

4.6 Не мийте скляний посуд милом: він стає слизьким і його легко випустити з рук і розколоти.

4.5 Після закінчення лабораторної роботи обов'язково ретельно вимийте руки з милом.

V. ДІЇ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1 У разі виникнення аварійних ситуацій (пожежа, поява сильних сторонніх запахів) за вказівкою вчителя, учні швидко і без паніки мають залишити кабінет біології.

5.2 При раптовому захворюванні або поганому самопочутті необхідно повідомити вчителя біології.

5.3 Про розлив рідини або розсипання твердих реактивів необхідно повідомити вчителя, не дозволяється прибирати самостійно.

5.4 При розбитті лабораторного посуду або скляних приладів, не слід збирати їх осколки незахищеними руками, в цих випадках передбачається використання щітки та совка.

5.5 Якщо учнем отримана травма, треба негайно сказати про це вчителю біології, який, у свою чергу, повинен оперативно надати першу допомогу потерпілому, повідомити про подію адміністрації освітнього закладу та, при необхідності, забезпечити відправку постраждалого до найближчого медичного закладу.

5.6 У випадках травми або опіку відразу ж звертайтеся до вчителя, він подасть допомогу; в разі необхідності викликати швидку допомогу за телефоном 103.

5.7 Для надання першої допомоги при травмах в кабінеті біології треба обов'язково мати аптечку.

РОЗРОБЛЕНО

Заступник директора з НВР

Ольга УСТИМЧУК

Лист ознайомлення з інструкцією з безпеки життєдіяльності № 06 – БЖ охорони праці під час проведення навчальних занять, лабораторних та практичних робіт, демонстраційних дослідів в кабінеті біології

З інструкцією ознайомлений (ла), один екземпляр отримав (а) та зобов'язуюсь зберігати його на робочому місці:

[illegible]